POSTAVENIE NITRIANSKEHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA Z POHĽADU OBJEKTÍVNEJ CHUDOBY

Nadežda Krajmerová, Ján Veselovský

Abstract

The main aim of our thesis is to analyse and assess the districts of Nitra self-governing region from the viewpoint of poverty. The analysis is based on indicators gained from Statistical Office of the Slovak Republic and census of inhabitants, houses and flats in 2011. All of these indicators are either of an economical aspect, such as long term unemployment, extent of registered unemployment, extent of economic activity, entrepreneurship and the flat reconstruction intensity or social aspect e.g. a low degree of education and gypsy ethnic group. Moreover, demographic aspects have been involved into our research, such as viviparity, mortality and average age. We have found out that the poorest districts occur in the south of Nitra region, in contrast to the north area which is considered to be the richest part of Nitra region.

Keywords: objective poverty, poverty, districts, Nitra Self-governing Region

Úvod

Chudoba ako sociálny problém sa v súčasnosti dostáva stále viac do popredia spoločenského vnímania. Prispieva k tomu hlavne odlišný rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska, čo zapríčiňuje rozdielnu možnosť uplatnenia sa na trhu práce.

Cieľom príspevku je upriamiť pozornosť na rozmanité pomery v okresoch Nitrianskeho samosprávneho kraja (NSK), na základe ekonomických indikátorov (dlhodobá nezamestnanosť, miera evidovanej nezamestnanosti, miera ekonomickej aktivity, podnikanie a intenzita obnovy bytov), sociálnych indikátorov (rómske etnikum, nízka úroveň vzdelania) a demografických indikátorov (živorodosť, úmrtnosť a priemerný vek). Dané indikátory nám pomohli hlbšie analyzovať úroveň chudoby v kraji.

Teoreticko-metodické východiská

Chudoba je súčasným problémom spoločnosti. Zaoberá sa ňou veľké množstvo autorov, ktorí sa ju snažili definovať.

V zmysle Žilovej (2004) chudoba nie je disproporcia medzi aspiráciami a dostupnými prostriedkami na ich naplnenie. Je to predovšetkým vzťah medzi ľuďmi, sociálny status.

Je to stav človeka, ktorý nevlastní hmotný majetok alebo má nedostatok financií. Vyskytuje sa vtedy, keď si ľudia nevedia zabezpečiť primárne potreby (Tomeš, 2010).

U Townsenda (1987) chudoba predstavuje nedostatok prostriedkov pre takú výživu, také činnosti a životné podmienky, aké sú bežné v spoločnostiach, ku ktorým ľudia patria.

Disponibilný príjem NSK je na úrovni 597,99 €, čo je v porovnaní s priemerným disponibilným príjmom Slovenskej republiky o 17,93 € menej. Z hľadiska všetkých krajov Slovenska je disponibilný príjem Nitrianskeho kraja tretí najnižší na Slovensku (www.statistics.sk).

Miera evidovanej nezamestnanosti v NSK dosahovala k 31.12.2017 hodnotu 4,05 %, čo je o 2,91 % menej ako v roku 2016 (www.statistics.sk). S touto hodnotou radíme Nitriansky kraj na štvrté miesto s najnižšou mierou nezamestnanosti v rámci všetkých krajov SR.

V roku 2017 NSK, zo všetkých krajov na Slovensku, zaznamenal najvyššiu mieru úbytku obyvateľstva, a to -1 495 obyvateľov, čo predstavovalo prirodzený úbytok -2,2 ‰. Z tohto kraja sa vysťahovalo 3 789 obyvateľov, čo predstavovalo hodnotu 5,576 ‰ a naopak prisťahovalo 3 197, čo v promile vykazovala hodnota 4,705 ‰. Ako môžeme vidieť, vysťahovaní z trvalého pobytu prevyšovali prisťahovaných o 0,871 ‰. V kraji bolo uzatvorených 3 684 sobášov, tzn. 5,422 ‰ a 1 300 rozvodov, čo vykazuje hodnota 1,913 ‰. Živonarodené deti v Nitrianskom kraji predstavovali druhú najnižšiu hodnotu zo všetkých krajov Slovenska, a to 6 231, čo znamená 9,17 ‰, úmrtnosť dosahovala hodnotu 7 726 obyvateľov, čo predstavovalo 11,37 ‰ a znamená to, že v kraji je najvyššia úmrtnosť na Slovensku, ktorá presahuje celkovú úmrtnosť Slovenska, ktorá dosahuje hodnotu 9,915 ‰. Znamená to rozdiel až o 1,455 ‰ (www.statistics.sk).

Na základe výsledkov EU SILC 2016 bol priemerný disponibilný ekvivalentný príjem domácností v Nitrianskom kraji 597,99 € na mesiac, čo je tretí najnižší príjem po Prešovskom a Banskobystrickom kraji. Podľa uvedenej priemernej mesačnej mzdy sme zistili, že v kraji sa nachádza 96 303 ľudí pod hranicou chudoby, čo radí kraj na štvrté miesto po Prešovskom, Košickom a Banskobystrickom kraji (www.statistics.sk). V zmysle Falt'ana a Pašiaka (2004) je NSK časťou Slovenska, ktorému hovoríme pás chudoby.

Objektívna chudoba v Nitrianskom samosprávnom kraji

Objektívna chudoba reflektuje spoločenskú zhodu alebo politické odhodlanie na poskytnutie konkrétnych výdavkov spoločnosti. Tento typ chudoby sa radí medzi menej početné ako subjektívna chudoba. Pomyselná hranica chudoby je daná z vonku a kompletne sa vyhyba ľuďom, s ktorými súvisí. Je podriadená sociálnemu a politickému súladu, ktorý sa nachádza v hlbšom ponímaní spoločnosti. Je ovplyvnená sociálnymi inštitúciami a štátom (Mareš, 1999).

Aj keď je v problematike chudoby prítomné veľké množstvo rozmanitých prístupov a nejednotnosť, dá sa povedať, že sa objektívny prístup stáva primárnym, dobre hodnoteným a rovnako aj porovnateľným postupom merania chudoby. Na základe vhodnej porovnateľnosti a merateľnosti sme si za hlavnú a rozhodujúcu úroveň chudoby stanovili objektívnu dimenziu v okresoch Nitrianskeho kraja.

Objektívna dimenzia vyplýva z ohraničenia chudoby prostredníctvom aspektov nezávislých na mienke jednotlivcov, ktorí sa za chudobných pokladajú. Objektívna dimenzia sleduje chudobu zvonka, s vylúčením kontroly zo strany ľudí, na ktorých sa daný problém vzťahuje.

Stanovenie stupňa chudoby prostredníctvom danej dimenzie vyplýva z hľadiska jej stupňa pomocou vybraných ukazovateľov spoliehajúcich sa na dáta zo štatistík (Veselovský, 2012).

Indikátory objektívnej dimenzie

Na základe dostupných údajov a materiálov zo Štatistického úradu Slovenskej republiky a študijnej literatúry, sme vybrali 10 indikátorov, podľa ktorých sme vypracovali tri skupiny objektívnej dimenzie tvorené ekonomickým, demografickým a sociálnym aspektom, ovplyvňujúcim chudobu v NSK (Veselovský, 2012).

K **ekonomickému aspektu** (zameraný na materiálne udržiavanie a zabezpečovanie ľudského života; oblasť spoločenskej činnosti, prostredníctvom ktorej sa vyrábajú, rozdeľujú, vymieňajú a spotrebúvajú užitočné hodnoty) sme zaradili 5 indikátorov ovplyvňujúcim objektívnu dimenziu chudoby (tab. 1).

Tab. 1: Ekonomické indikátory ovplyvňujúce objektívnu dimenziu chudoby v NSK
Table 1: Economic indicators affecting the objective dimension of poverty in NSK

Indikátory	Charakteristika
miera ekonomickej aktivity	podiel EAO z celkového počtu obyvateľov v %
podnikanie	počet živnostníkov na 100 obyvateľov v produktívnom veku v %
intenzita obnovy bytov	počet nových bytov na 1000 obyvateľov v ‰
miera nezamestnanosti	podiel EN na 100 obyvateľov v produktívnom veku v %
dlhodobá nezamestnanosť	podiel EN nad 12 mesiacov v evidencii z celkového počtu EN v %

Zdroj: Veselovský, 2012

Miera ekonomickej aktivity

Miera ekonomickej aktivity predstavuje na Slovensku 50,08 %, z celkového počtu obyvateľov. Pozitívnym faktom je, že miera ekonomickej aktivity v kraji, je

o 1,2% vyššia, t.j. 51,28 % z celkovým počtom 348 020 ekonomicky aktívnych obyvateľov (www.statistics.sk).

Z okresov Nitrianskeho kraja sa, v grafe 1, pod priemernou hodnotou kraja nachádzajú okresy Levice (LV- 49,59 % - 55 417 ekonomicky aktívnych obyvateľov) a Zlaté Moravce (ZM- 50,32 % - 20 462 EAO). Najbližšie sa k hodnote kraja priblížil okres Nitra (NR- 51,45 % - 82 851 EAO), no najvyššiu mieru ekonomickej aktivity dosiahli okresy Topoľčany (TO- 53,58 % - 37 840 EAO) a Komárno (KN- 52,11 % - 53 307 EAO), ktoré svojimi hodnotami prevýšili priemernú hodnotu celého Nitrianskeho kraja. Topoľčany prevýšili priemer kraja o 2,3 % a Komárno o 0,83 %. Avšak, pozitívnymi hodnotami sa tiež vyznačujú okresy Nové Zámky (NZ- 51,03 % - 71 528 EAO) a Šaľa (SA- 51,03 % - 26 615 EAO).

Graf 1: Miera ekonomickej aktivity (%) v okresoch NSK v roku 2017

Graph 1: The rate of economic activity (%) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Podnikanie

V grafe 2 vidíme, že množstvo živnostníkov v okresoch kladne vplýva na ekonomickú aktivitu celého kraja. Na vytvorenie nových pracovných príležitostí výrazne prispievajú živnostníci, tzn. čím väčšie množstvo živnostníkov, tým je menší počet nezamestnaných a menšie riziko chudoby (Veselovský, 2012).

V NSK pripadá na 100 obyvateľov v produktívnom veku, v priemere 9,86 % živnostníkov. Spomedzi okresov, ktoré dosiahli vyššie hodnoty ako priemer Nitrianskeho kraja, sú to Levice (10,54 % - 7 400 živnostníkov), NR (10,62 % - 10 650 živnostníkov) a ZM, ktoré dosiahli najvyšší percentuálny podiel zo všetkých okresov sledovaného kraja (11,59 % - 2 948 živnostníkov). Naopak, najnižšie hodnoty, nie veľmi priaznivé pre prosperitu regiónu dosiahli okresy KN (9,36 % - 6 010 živnostníkov), NZ (8,48 % - 7 431) a SA (9,40 %).

Graf 2: Podiel živnostníkov (%) v okresoch NSK v roku 2017

Graph 2: Share of tradesmen (%) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Intenzita obnovy bytov

Daný indikátor najlepšie charakterizuje celkový počet nových bytov na 1000 obyvateľov stredného stavu (‰) (Némethová, Pulpitlová, 1999), pričom sme ho pozorovali v okresoch Nitrianskeho kraja v roku 2011 (hodnoty indikátora sa prepočítavajú iba raz za 10 rokov).

V grafe 3 môžeme vidieť, že priemerná hodnota výstavby a obnovy bytov v Nitrianskom kraji v roku 2011 je 2,10 ‰, čo v absolútnych hodnotách predstavuje 1 433 novopostavených bytov. Najvyšší počet postavených bytov, vyšší ako priemer kraja bol v okrese Nitra (3,07 ‰ – 493 bytov), Šaľa (2,77 ‰ – 145 bytov), Topoľčany (2,31 ‰ – 164 bytov) a ZM (2,77 ‰ – 113 bytov). Podpriemerný počet novopostavených bytov, pod úrovňou hodnoty kraja, mali okresy KN (1,09 ‰), LV (1,60 ‰) a NZ (1,60 ‰).

Graf 3: Intenzita obnovy bytov (‰) v NSK v roku 2011

Graph 3: Renovation intensity of flats (‰) in NSK in 2011

Zdroj: SODB 2011, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Miera evidovanej nezamestnanosti

Mieru nezamestnanosti považujeme za najviac používaný a základný indikátor nezamestnanosti, ktorý znázorňuje podiel evidovaných nezamestnaných z celkového počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v (%) (Veselovský, 2012).

Graf 4 nám ukazuje, že priemerná hodnota miery nezamestnanosti predstavovala v NSK hodnotu 4,05 %. Najviac sa k priemeru kraja priblížil okres Topoľčany, ktorého hodnota predstavovala 4,08 % nezamestnaných. Nad priemerom kraja sa nachádzali okresy Levice (5,44 %), Komárno (5,24 %), a Topoľčany (4,08 %). Podpriemerné hodnoty (kladné z hľadiska chudoby) môžeme vidieť v okresoch ZM (3,90 %), NZ (3,71 %), SA (3,32 %), a najnižšiu hodnotu evidovanej nezamestnanosti dosiahol okres NR s hodnotou iba 2,90 %.

Graf 4: Miera evidovanej nezamestnanosti (%) v okresoch NSK 2017

Graph 4: Registered unemployment rate (%) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Dlhodobá nezamestnanosť

Dlhodobá nezamestnanosť je najzávažnejším problémom nezamestnanosti. Za dlhodobu nezamestnanosť považujeme toho, kto je v evidencii uchádzačov viac ako 12 mesiacov. Vyjadruje sa podielom ekonomicky neaktívnych obyvateľov nad 12 mesiacov z celkového počtu ekonomicky neaktívnych (%).

Graf 5 nám ukazuje, že v NSK v roku 2017 dosahovala dlhodobá nezamestnanosť hodnotu 34,63 %, t.j. 17 949 osôb dlhodobo bez práce. Najvyššie hodnoty dlhodobej nezamestnanosti v okresoch Nitrianskeho kraja (nad priemerom kraja) dosahovali okresy Komárno (46,00%) a Levice (45,00 %). Pod priemerom kraja sa nachádzali okresy ZM (33,14 %), TO (30,96 %), NZ (27,55 %), NR (21,54 %) a SA (27,13 %).

Graf 5: Dlhodobá nezamestnanosť (%) v okresoch NSK v roku 2017

Graph 5: Long-term unemployment (%) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

K **demografickému aspektu** (jeho predmetom sú všetky udalosti a procesy, ktoré súvisia s reprodukciou ľudských populácií) sme zaradili 3 indikátory ovplyvňujúce objektívnu dimenziu chudoby (tab. 2).

Tab. 2: Demografické indikátory ovplyvňujúce objektívnu chudoby v NSK

Table 2: Demographic indicators influencing objective poverty in NSK

Indikátory	Charakteristika
živorodosť	počet živonarodených na 1000 obyvateľov v ‰
priemerný vek	priemerný vek obyvateľstva (roky)
úmrtnosť	počet zomrelých na 1000 obyvateľov v ‰

Zdroj: Veselovský, 2012

Živorodosť

Živorodosť je rozhodujúcim ukazovateľom reprodukcie obyvateľstva, ktorý odráža počet živonarodených na 1000 obyvateľov stredného stavu v (‰). Odráža ekonomickú situáciu, pomery v rodine, sociálne a demografické správanie jednotlivca v spoločnosti, čím môže spôsobiť aj chudobu (Czaková, 2007).

V grafe 6 vidíme, že v okresoch NSK sa najnegatívnejšie prejavila situácia v okrese Komárno (8,08 ‰ živonarodených), Topoľčany (8,701 ‰) a Nové Zámky (8,741 ‰), keďže priemerná hodnota celého NSK dosiahla hodnotu 9,17 ‰. Hodnota, ktorá sa najviac približovala k hodnote kraja bola v okrese LV.

Graf 6: Podiel živonarodených (‰) v okresoch NSK v roku 2017
 Graph 6: Share of live births (‰) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Priemerný vek

Najväčšou spoločenskou výzvou a vymoženosťou súčasnej doby je podľa Bacsó (2008) predlžovanie dĺžky života.

Jurčová (2005) opisuje priemerný vek ako vážený aritmetický priemer počtu rokov, ktorých sa členovia určitej populácie dožili do konkrétneho momentu.

V grafe 7 vidíme, že v NSK sa priemerný vek obyvateľov vyšplhal na hodnotu 42,22 rokov. Okresy s najvyšším priemerným vekom sú Nové Zámky (42,79 rokov), Komárno (42,75 rokov) a Zlaté Moravce (42,36 rokov). Najnižšie hodnoty priemerného veku sú v okresoch Nitra (41,55 rokov) a okres Šaľa (41,55 rokov).

Graf 7: Priemerný vek (v rokoch) v okresoch NSK v roku 2017
 Graph 7: Average age (in years) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Úmrtnosť

Riziko chudoby sa znižuje predlžovaním strednej dĺžky života, zvyšovaním priemerného veku a tým dochádza k znižovaniu úmrtnosti. Sťažný prístup k zdravotnej, sociálnej pomoci či k adekvátnej výžive (hlavne u starších obyvateľov) majú na svedomí nedostatočné ekonomické zdroje, ktoré sa prejavujú zvýšenou chorobnosťou a následnou úmrtnosťou (Vilínová, Soták, 2008).

Graf 8 nám približuje situáciu úmrtnosti v okresoch NSK. Úmrtnosť v Nitrianskom kraji dosiahla úroveň 11,37 ‰. Spomedzi okresov sa na podobnej úrovni nachádzal okres Šaľa (11,508 ‰) a okres Topoľčany (11,018 ‰). Najvyššiu mieru úmrtnosti dosiahol okres Nové Zámky (12,293 ‰). Na podobnej úrovni sa nachádzal okres Komárno (12,024 ‰). O niečo nižšie hodnoty zaznamenali okresy Levice (11,924 ‰), Zlaté Moravce (11,888 ‰), Šaľa (11,508 ‰) a Topoľčany (11,018 ‰).

Graf 8: Úmrtnosť (‰) v okresoch NSK v roku 2017

Graph 8: Mortality (‰) in NSK districts in 2017

Zdroj: ŠÚ SR, 2018, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

K sociálnemu aspektu sme zaradili 2 indikátory ovplyvňujúce objektivnú dimenziu chudoby (tab. 3).

Tab. 3: Sociálne indikátory

table 3: Social indicators

Indikátory	Charakteristika
rómske etnikum	podiel rómskeho etnika v %
nízky stupeň vzdelania	podiel obyvateľov so základným vzdelaním na počte obyvateľov starších ako 15 rokov v %

Zdroj: Veselovský, 2012

Rómske etnikum

V rôznych krajinách je významným prvkom štruktúry chudoby a nerovnosti etnická príslušnosť. Na Slovensku je chudoba mnohokrát priradovaná k Rómom, a to primárne kvôli ich nedostatočnému vzdelaniu či spôsobilosti, ktoré ich znevýhodňujú pri zamestnaní sa (Michálek, 2005).

V grafe 9 vidíme, že v NSK sa k rómskej národnosti prihlásilo iba 0,58 % Rómov, čo v absolútnych číslach vykazuje 3 987 Rómov, a je to o 1,38 % menej ako na celom území Slovenska. Najbližšie k priemeru kraja sa priblížil okres Nitra (0,47 % - 745 Rómov) a Nové Zámky (0,48 % - 691 Rómov). Vysoké percento Rómov sa k svojej národnosti priznalo v okrese Komárno (1,20 % - 1 250 Rómov).

Graf 9: Rómske etnikum (%) v okresoch NSK v roku 2011

Graph 9: Roma ethnicity (%) in NSK districts in 2011

Zdroj: SODB 2011, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Nízky stupeň vzdelania

Nielen vo vyspelých štátoch sveta, ale aj na Slovensku, či dokonca v Nitrianskom kraji sa začína nízke vzdelanie odzrkadľovať na výške mesačnej mzdy. Ľudia s nízkym stupňom vzdelania môžu tiež vytvárať skupinu ohrozenú chudobou. Túto situáciu podmieňuje fakt, že spoločnosť sa mení na informačnú, v dôsledku čoho nastáva kvalitatívna nezamestnanosť, determinovaná nedostatočným vzdelaním (Rochovská, 2004).

Tento indikátor môžeme definovať ako podiel obyvateľov s najnižším základným vzdelaním na počte obyvateľov starších ako 15 rokov (%) (Veselovský, 2012).

Graf 10 nám ukazuje, že na území NSK dosiahol priemer obyvateľov s

nízkym vzdelaním, resp. zo základným, hodnotu 16,98 %. Zo všetkých okresov kraja sa najvyšší počet obyvateľov s nízkym vzdelaním nachádza v okrese Komárno (23,80 %). Vysoké percento tiež zaznamenali okresy Levice (21,20 %), Šaľa (20,20 %) a Nové Zámky (20,12 %).

Graf 10: Nízky stupeň vzdelania (%) v okresoch NSK v roku 2011

Graph 10: Low level of education (%) in NSK districts in 2011

Zdroj: SODB 2011, spracovala Nadežda Krajmerová, 2018

Záver

Miera rizika chudoby (na základe sociálno-ekonomická situácia a tiež vývoja príjmovej situácie v domácnostiach) v kraji dosiahla za rok 2017 – 14,6 %, čo predstavuje vyššiu mieru rizika chudoby ako priemer Slovenskej republiky (12,7 %) (www.statistics.sk). Zo všetkých krajov Slovenska sa NSK ocitol na štvrtej priečke v poradí, s najvyššou mierou rizika chudoby. V absolútnych číslach to predstavuje celkom 96 303 osôb, ktoré sa dostali do rizika chudoby v Nitrianskom kraji.

Z hľadiska priestorovej diferenciacie chudoby v okresoch NSK sa nám najlepšie, resp. najkladnejšie, ukazujú okresy severozápadnej až centrálnej časti kraja. Konkrétne sú to okresy Nitra, Šaľa a Topoľčany, o ktorých môžeme povedať, že patria medzi okresy s najkladnejšími indikátormi z pohľadu merania chudoby. Okresy s nepriaznivou diferenciáciou chudoby sú sústredené na juhu daného kraja. Medzi tieto zaradujeme okresy Komárno, Levice a Nové Zámky, ktoré na základe určitých indikátorov dosiahli najmenej uspokojivé výsledky.

Z uvedenej analýzy okresov Nitrianskeho kraja môžeme povedať, že

bohatšie okresy sú lokalizované v severnej časti, a chudobnejšie okresy sú usporiadané v južnej časti Nitrianskeho kraja. Je to spôsobené tým, že v severnej časti je lepšia dopravná dostupnosť (R1), viac pracovných príležitostí a lepšie podmienky pre život.

V okresoch južnej časti kraja sa začína formovať región chudoby smerujúci na severovýchod a juhovýchod Slovenska. Okresy nami vyčleneného pásu chudoby sa vyznačujú poddimenzovanou ekonomickou situáciou, nevyhovujúcou hospodárskou základňou, nedostatkom pracovných príležitostí v mieste bydliska, nízkou mobilitou obyvateľstva za prácou ako aj výraznou sociálnou odkázanosťou veľkej časti obyvateľstva. Tieto nepriaznivé podmienky výrazne ovplyvnili hospodárska kríza, ktorá sa na Slovensku začala naplno prejavovať v roku 2009.

Literatúra

- BACSO, P. 2008. *Kvalita života ako indikátor TUR obvodu Štúrovo*. Dizertačná práca. Nitra: FPV UKF v Nitre, 2008. 171 s.
- CZAKOVÁ, G. 2007. *Migračný pohyb obyvateľstva Nitrianskeho kraja v roku 2005*. In *Geografické informácie 11*. Nitra: UKF v Nitre, 2007. s. 37-43. ISBN 978-80-8094-137-6.
- EU-SILC. 2018. *Zisťovanie o príjmoch a životných podmienkach domácností v SR*. [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné na internete: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/income-and-living-conditions/data/database>
- FALŤAN, Ľ. – PAŠIAK, J. 2004. *Regionálny rozvoj Slovenska východiská a súčasný stav*. Bratislava: Sociologický ústav SAV, 2004. 88 s. ISBN 80-85544-35-0
- HALUŠKOVÁ, E. – BOŽIK, J. 2015. *Chudoba, spoločenské súvislosti a sociálne politiky na jej odstránenie*. Bratislava: IRIS, 2015. s. 17-85. ISBN 978-80-8153-040-1.
- JURČOVÁ, D. 2005. *Slovník demografických pojmov*. Bratislava: Inštitút informatiky a štatistiky, 2005. 72 s. ISBN 80-85659-40-9.
- MAREŠ, P. 1999. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON, 1999. 241 s. ISBN 80-85850-61-3.
- MICHÁLEK, A. 2005. Koncentrácia a atribúty chudoby v Slovenskej republike na lokálnej úrovni. In *Geografický časopis*. ISSN 0016-7192, 2005, roč. 57, č. 1, s. 3-22.
- NÉMETHOVÁ, J. – PULPITLOVÁ, M. 1999. *Domový, bytový fond a bytová výstavba v okrese Zlaté Moravce*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. s. 197-201. ISBN 80-210-138-1.
- NOVEZAMKY.DNES24.SK. 2016. *Ako si žijeme na Slovensku? Nitriansky kraj sa nachádza v strednom pásme miery rizika chudoby*. [online]. 2016, [cit. 2018-03-30]. Dostupné na internete: <http://novezamky.dnes24.sk/ako-si-zijeme-na-slovensku-nitriansky-kraj-sa-nachadza-v-strednom-pasme-miery->

rizika-chudoby-238212

- ROCHOVSKÁ, A. 2004. *Vybrané aspekty chudoby na Slovensku z bližším zreteľom na ženy*. Dizertačná práca. Bratislava: PriF UK, 2004. 170 s.
- ŠTATISTICKÝ ÚRAD SLOVENSKEJ REPUBLIKY. 2018. *Datacube*. [online]. [cit. 2018-03-10]. Dostupné na internete: <http://datacube.statistics.sk/TM1WebSK/TM1WebLogin.aspx>
- TOMEŠ, I. 2010. *Úvod do teórie a metodológie sociálnej politiky*. Praha: Portál, s.r.o., 2010. s. 254-260. ISBN 978-80 -7367-680-3.
- TOWNSEND, P. 1987. Deprivation. In *Journal of Social Policy*. vol. 16, no. 2, pp. 125-146.
- UZNESENIE vlády 655/1997 k návrh uplatňovaniu AGENDY 21 a vyhodnocovania ukazovateľov TUR v SR.
- VESELOVSKÝ, J. 2012. *Chudoba na príklade Nitrianskeho kraja*. Nitra: UKF v Nitre, 2012. 145 s. ISBN 978-80558-0056-1.
- VILINOVÁ, K. – SOTÁK, R. 2008. Developmental aspects of circulatory system mortality according to the age structure and regional disparities in Slovakia. In *Geography in Czechia and Slovakia: Theory of practise at the Onset of 21st Century*. Brno: Masarykova univerzita, 2008. s. 388-393. ISBN 978-80-210-4600.
- ŽILOVÁ, A. – NOVOTNÁ, A. – JOSEPH, M. 2014. In the period of social and demographic transformation of the society. In *European and Global Contexts of Poverty*. Milano: EDUCatt, 2014. pp. 7-78. ISBN 978-88-6780-072-8.

STATUS OF THE NITRA SELF-GOVERNING REGION IN TERMS OF OBJECTIVE POVERTY

Summary

The poverty risk rate in the region reached 14.6% in 2017, which represents a higher risk of poverty than the average of the Slovak Republic (12.7%) (www.statistics.sk). From all regions of Slovakia, the Nitriansky samosprávny kraj was ranked fourth in rank, with the highest risk of poverty. In absolute figures, this represents a total of 96,303 people who have been at risk of poverty in the Nitra region.

From the point of view of the spatial differentiation of poverty in the districts of the Nitra region, we are the best, most distant, showing the districts of the northwest to the central part of the county. From the point of view of the spatial differentiation of poverty in the districts of the Nitra region, we are the best, most distant, showing the districts of the northwest to the central part of the county. In particular, the districts of Nitra, Šaľa and Topoľčany, which can be said to belong among the districts with the most potent indicators from the point of view of poverty. Districts with unfavorable poverty differentiation are

concentrated in the south of the region. These include the districts of Komárno, Levice and Nové Zámky which, on the basis of certain indicators, achieved the least satisfactory results.

From the above-mentioned analysis of the districts of the Nitra region, we can say that the richer districts are located in the northern part, and the poorer districts are located in the southern part of the Nitra self-governing region. This is due to the fact that in the northern part there is better transport availability (R1), more job opportunities and better living conditions.

In the districts of the southern part of the region a region of poverty is beginning to form towards the northeast and southeast of Slovakia. The districts of the poverty-stricken area are characterized by an underdeveloped economic situation, an inadequate economic base, a lack of job opportunities at the place of residence, a low mobility of the working population and a significant social dependence of a large part of the population. These unfavorable conditions have significantly affected the economic crisis, which started to show up in Slovakia in 2009.

Bc. Nadežda Krajmerová

Katedra geografie a regionálneho rozvoja FPV UKF v Nitre

Trieda A. Hlinku 1, 949 74 Nitra

E-mail: nadezda.krajmerova@student.ukf.sk

RNDr. PaedDr. Ján Veselovský, PhD.

Katedra cestovného ruchu

Fakulta stredoeurópskych štúdií

Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre

Dražovská 4, 949 74 Nitra

E-mail: jveselovsky@ukf.sk